

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Kohti lapsiystävällistä Keski-Suomea Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmalla HYVÄÄ ARKEA. YHDESSÄ. LÄHELLÄ.

7.12.2017 Jyväskylä

Maria Kaisa Aula

Hankejohtaja, LAPE ohjausryhmän puheenjohtaja (STM),

@AulaMK

#lapemuutos

LAPE muutos- kokonai- suudet:

1. Lapsen oikeuksia ja tietoperustaisuutta vahvistava toimintakulttuuri
2. Lapsi- ja perhelähtöiset palvelut

Onnistu- minen 2019–2025

Sopivaa
tukea

Oikeaan
aikaan

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TAVOITTEET

Perustana läheiset
ihmissuhteet: perhe,
läheiset, kouluyhteisö,
kaverisuhteet

*Jokainen lapsi ja nuori
tarvitsee lähelleen
turvallisia ja välittäviä
aikuisia.*

■ TAVOITE KUSTANNUSTEN SUHTEEN

- Kustannusten kasvun pysäyttäminen ensi vaiheessa (2020)
- Korjaavien palvelujen kustannusten aleneminen 10 % v. 2014 tasosta vuoteen 2025

LAPE = Teemme lasten, nuorten ja perheiden Hyvää arkea. Yhdessä. Lähellä.

Motto: Jokainen lapsi ja nuori tarvitsee lähelleen turvallisia ja välittäviä aikuisia.

- LAPE tavoitteena on luoda lapselle ja nuorelle suotuisa kasvuympäristö sekä tukea perheen hyvinvointia.
- Muutostyö on kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä.
- Uudistumme hallinto- ja ammattikuntakeskeisyydestä lapsi- ja perhelähtöisyyteen.
- Tuemme lasten ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta, perheiden omien voimavarojen vahvistumista sekä perheiden monimuotoisuuden parempaa tunnistamista

Kohti uutta toimintakulttuuria!

Yhdessä

Muutostyö on ammattilaisten, johtajien, päättäjien sekä lasten, nuorten ja vanhempien kumppanuutta.

Ylitämme sivistystoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen rajat (SI-SOTE).

Muutostyö yhdistää kuntia, maakuntia, järjestöjä, seurakuntia ja yksityisiä toimijoita ja tutkimusta.

Hyvää arkea

Lapsi ja nuori kasvaa ihmissuhteissa ja yhteisöissä:

kotona, vertaisryhmissä, varhaiskasvatuksessa, koulussa, oppilaitoksessa, terveys- ja sosiaalipalveluissa, asuinympäristössä, erilaisissa kohtaamisen paikoissa, järjestöissä, seurakunnissa, harrastuksissa.

Tuomme sopivan tuen oikeaan aikaan osaksi elämää ja arkea.

Lähellä

Hyvä kohtaaminen luo luottamusta. Palvelut ovat lapsille ja nuorille ihmisiä ja yhteisöjä.

Vältämme ”pois lähettämistä”. Lisätään kotiin, kouluun ja varhaiskasvatukseen jalkautuvia ja konsultoivia palveluita sekä tukea. Hyödynnämme ***digitaalisten ja liikkuvien palveluiden mahdollisuuksia.***

Arvot ja eurot

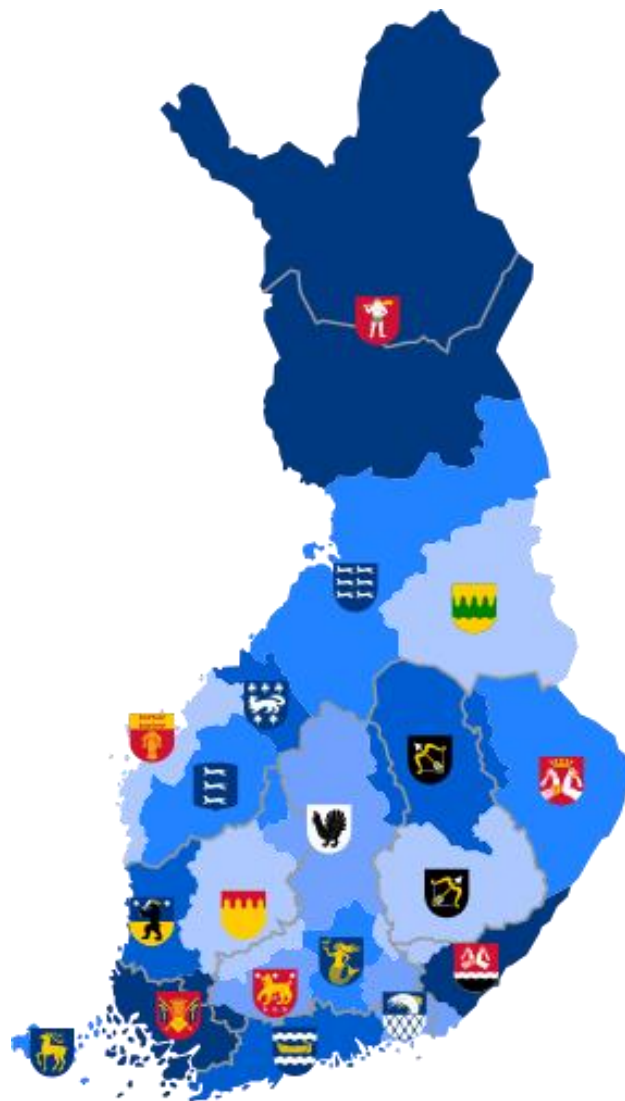
*Lapsilla on
omat oikeudet*

- Seuraamme sekä hyvinvointia että kustannuksia. Kun painopiste siirtyy korjaavista palveluista ehkäiseviin, kustannukset pysyvät aisoissa
- Lapsille ja nuorille hyvä kunta, maakunta ja Suomi luovat myönteistä tulevaisuutta
- Nykyistä yhdenvertaisemmat palvelut ja tuki vähentävät lasten eriarvoisuutta.
- Työ perustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen

LAPE = Sillanrakennusta SOTE+KUNTA+ JÄRJESTÖT Valtavirtaistamista ja SOTEn sisällön ja rakenteiden tekoa

*Lapsilla on
omat oikeudet*

Kumppanuuskohti lasten ja nuorten hyvää kasvu ympäristöä!

LAPE tekee kansallista muutostyötä SI-SOTE tueksi

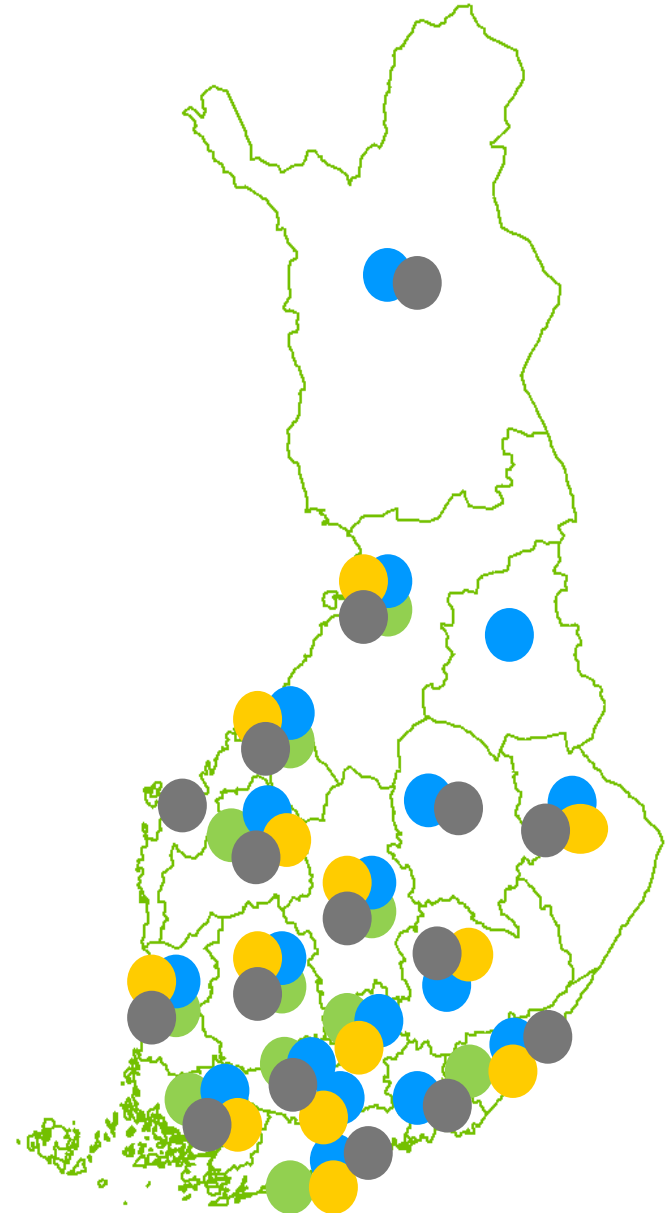
- Toimintakulttuurin juurtuminen: ammattilaisten osaamisen uudistaminen, lapsikäsitteiden avaaminen
- Parempi tietopohja: hyvinvointi, kustannukset, lasten ja nuorten kokemukset (yhdenvertaisuus)
- Asiakastiedon sujuva jakaminen: **Yksi lapsi-yhteinen suunnitelma - työryhmäraportti**
 - Sähköinen alusta ja ”pyöreä pöytä” tiedon jakoon si-sote rajan yli
 - Tietosuojaa koskeva osaaminen
 - Kohti monialaista palvelutarpeen arviointia
- Lapsi- ja perhepalveluiden kunta- maakunta yhdyspinnat selvitystyö
- Maakuntien muutoksen tuki (THL)

Rahoitus 2017-2018 19 milj. € + muutosagentti
kunnan ja maakunnan LAPE ryhmä

- **Toimintakulttuuri** uudistuu lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvaksi myös päätöksenteossa ja hallinnossa
- **Perhekeskustoimintamalli** – verkostoi lapsi ja perhepalvelut toimivaksi kokonaisuudeksi
- **Varhaiskasvatus/koulu/oppilaitokset** lasten hyvinvoinnin tukena
- **Erityis- ja vaativimmat palvelut** verkostoidaan keskenään ja tuodaan lähemmäs arkea sekä peruspalveluihin

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Maakunnallisen perhekeskuksen palveluverkosto

Erityispalvelujen tuki, konsultaatiot
ja jalkautuvat palvelut

Lapsiperheiden
sosiaalipalvelut

mm. kotipalvelu, perhetyö,
kasvatus- ja perheneuvonta
lapsiperheiden sosiaalityö,
perheoikeudelliset
palvelut

Maakunta

Lapsiperheiden
terveyspalvelut

mm. äitiys- ja lastenneuvolat,
lääkäri- ja psykologipalvelut,
fysio-, puhe- ja toimintaterapia

Kohtaamispaikat

Kunnat

Varhaiskasvatus. Muu
kuntien terveyttä ja
hyvinvointia edistävä
toiminta

Järjestöjen ja
seurakuntien
toiminta ja palvelut

Sähköiset palvelut

Mitä perhekeskus tekee?

Toimii
yhteisöllisenä
kohtaamispaikka
na

Edistää
lapsen ja
perheen
terveyttä
ja hyvinvointia

Antaa
varhaista
tukea ja
hoitoa

Lapsi
ja perhe

Auttaa vanhempia
sovinnollisessa
erossa

Tukee
vanhemmuudessa
ja parisuhteessa

Ymmärtää
maahanmuuttajien
erityistarpeita

Ehkäisee
lähisuhdeväkivaltaa

Vanhemmuuden tuki eriarvoisuuden vähentäjänä

- Lasten itsetuntoon, mielenterveyteen koulumenestykseen vaikuttaa heidän vanhempiansa kyky auttaa, tukea ja kannustaa ja olla myönteisessä vuorovaikutuksessa
- Vanhemmuuden laatu on keskimäärin ottaen Suomessa parantunut (vrt. kuritusväkivallan kieltö 1984)
- Pienellä osalla lapsia myönteisen vanhemmuuden antama tuki puuttuu > mielenterveysongelmat, käytöshäiriöt, lastensuojelutarve, pärjäävyys, oppimisen ongelmat
- OSANA LAPEA toimeenpannaan 2017 - 2018

KASVUN TUKI – mm: ITLAn ja Mielenterveysseuran aloittama kehityshanke näyttöön perustuvien vanhemmuuden tuen menetelmien levittämiseksi järjestelmällisesti osaksi palveluita

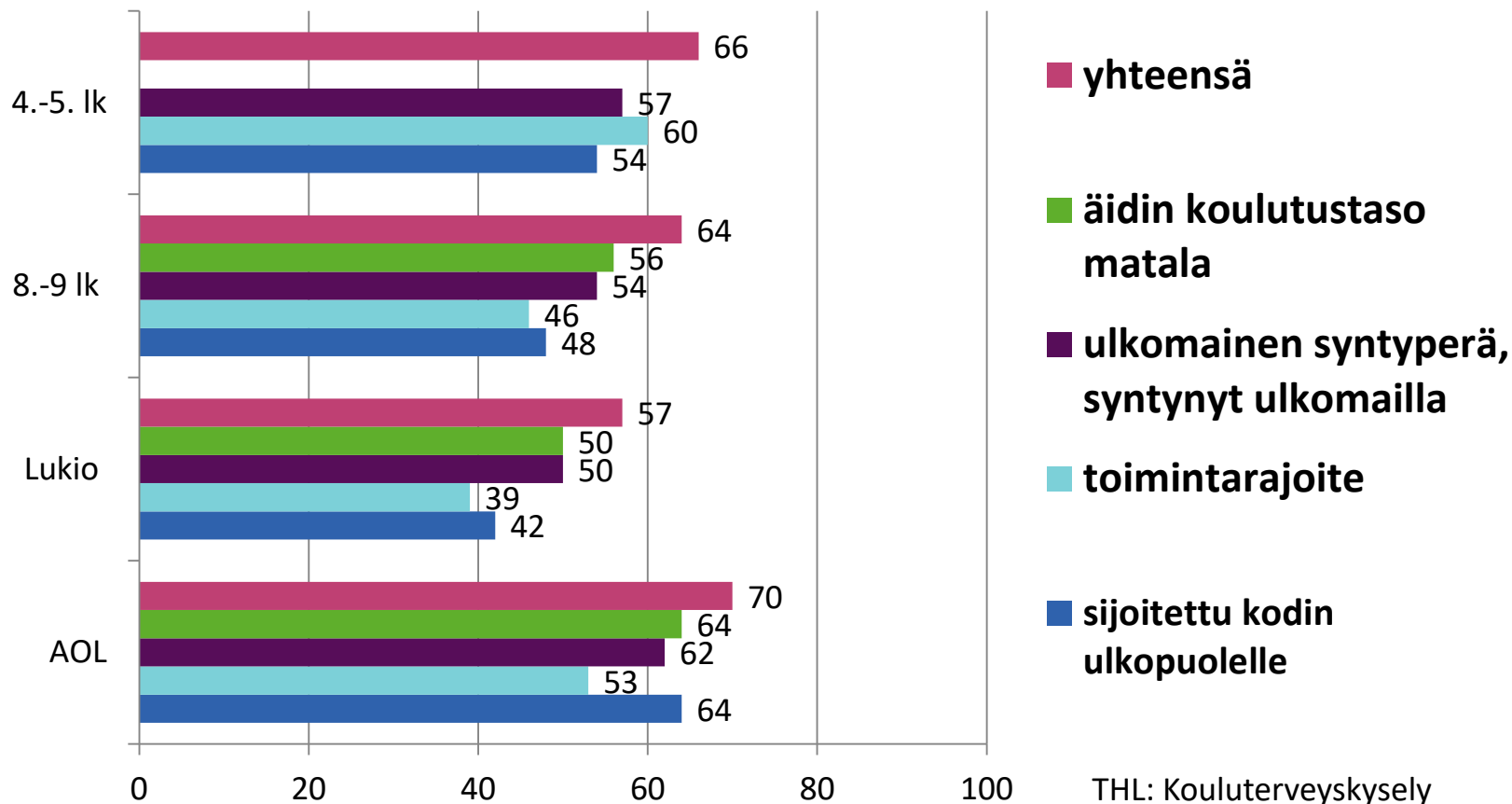
HYVINVOIVA LAPSI OPPII JA KASVAA

KOULUN ROOLI HYVINVOINNIN TUKENA VAHVISTUU

- Luomme opiskeluhuollon lapsi- ja nuorisolähtöisiä uusia toimintamalleja, jotta tuki toimii oikea-aikaisesti ja tarpeenmukaisesti
- Monialaista yhteistyötä kunnan ja tulevan maakunnan yhdyspintoihin -> palvelut lapsille ja nuorille yhtenä kokonaisuutena riippumatta järjestäjästä
- Vaativalla erityisellä tuella turvataan jokaisen oikeus saada opetusta jokaisena koulupäivänä aina kun se on mahdollista
- Lisäämme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta sekä ehkäisemme kiusaamista tukemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä kaverisuhteita
- Tuomme lasten toivomaa harrastustoimintaa koulun yhteyteen ja koulujen tiloihin
- Kannustamme kaikkia lapsia osallistumaan varhaiskasvatukseen

Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä (%)

ERITYIS- JA VAATIVIMMAT PALVELUT VERKOSTOKSI LÄHEMMÄS ARKEA JA PERUSPALVELUITA

- Tuomme erityisosaamista peruspalveluiden ammattilaisten tueksi. Yhdenvertaisuutta palveluiden saatavuudessa lisätään.
- Erityistason palvelut tiiviiseen yhteistyöhön keskenään yli sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä opetustoimen rajojen.
- Lastensuojelussa monitoimijaisuus ja perheterapeuttinen osaaminen vahvistuvat. Sijaishuollon valvonta yhdenmukaistuu. Lisää tietoa kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten hyvinvoinnista ja palvelukokemuksista.
- Muutostyötä tehdään 16 maakunnan alueella. Suomeen perustetaan viisi kaikkein vaativimpien palveluiden osaamis- ja tukikeskusta. – yhteys vaativan erityisen tuen VIP verkostoon!

- Kehitystyö kansallisesti ja 10 maakunnan hankkeissa
- Johtamisen, hallinnan ja päätöksenteon apuvälineitä lapsi- ja perhelähtöiseen maakuntaan ja sen palveluihin
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton koulutusta
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien palveluiden kustannusten seuranta (= lapsibudjetointi) yli SI-sote eli kunta- maakunta- yhdyspinnan
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurannan tietopohja (THL)
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin (konserni/verkosto) johtaminen maakunnassa, sotessa, kumppanuuksissa (yhdyspintaselvitys)
- Lapsiystävällisen maakunnan -ohjeistus -kehitystyö (UNICEF)
- HUOM! myös lasten ja nuorten osallistumiseen liittyvä kehitystyö (Nuorten Maakunta ja Nuva)

MITEN MAAKUNTA A JOHDETAAN?

- Maakunnan tehtävät: sote, kasvupalvelut, aluekehitys, joukkoliikenne ym
- Monitoimijaisuus - hallinta - ekosysteemi
- Maakunnan (konserni)johtamisen välineet
 - maakuntastrategia
 - sote -palvelustrategia
 - maakuntaohjelma (aluekehitys)
 - palvelulupaus
 - sopimukset palveluntuottajien kanssa
 - maakunnan hyvinvointikertomus
- Valmistelua tehdään 2018 mutta lopulta maakuntavaltuusto hyväksyy

- Miten luodaan edellytykset tietoon ja lapsen oikeuksiin perustuvalla lasten nuorten ja perheiden palveluiden johtamiselle maakunnassa ?
- Maakuntakonsernin johtamisen asiakirjat - onko lapset, nuoret, perheet - LAPE tavoitteet mukana? onko osallistettu valmisteluun?
- tietoperusta: kustannusten, palveluiden ja hyvinvoinnin seurannan indikaattorit ja tulostavoitteet lapsi- ja perhelähtöisiä?
- mahdollistuuko maakunta-kunta- yhdyspinnan kumppanuus: kustannus ja hyvinvointitieto myös kunnasta; si-sote rajan ylittävä suunnittelu
- miten lasten nuorten ja perheiden palvelut ja niiden johtaminen organisoidaan maakunnassa?

Lasten ja perhepalvelujen bruttokustannukset Pohjois-
Pohjanmaalla 2015

Lasten ja perheiden palvelut	Pohjois-Pohjanmaa		%
	TP 2015, brutto	€/0-17v.	Sotessa
Terveysneuvonta (äitiysh.,neuv.,kouluth)	27 810 000	279	17 %
Puhe- ja toimintaterapia	4 505 000	45	3 %
Ehkäisevä, sosiaalityö ja avohuolto	24 780 000	249	15 %
Lastenvalvoja	1 250 000	13	1 %
Perheneuvola	8 460 000	85	5 %
Jälkihuolto	1 890 000	19	1 %
Kodin ulkopuolelle sijoitetut	44 840 000	450	27 %
Ppshp lasten psykiatria **)	7 270 000	73	4 %
Ppshp nuoriso- ja yleissairaalapsykiatria **)	12 190 000	122	7 %
Lasten ja nuorten somaattinen esh **)	31 220 000	313	19 %
Yhteensä sote- palvelut lapsille ja perheille	164 215 000	1 648	16 %
0-17v.			

Lasten päivähoito 0-6v.**235 000 000****24 %****Perusopetus 7-15v.****500 000 000****50 %****Toisen asteen opetus 16-17v.****100 000 000****10 %****KAIKKI YHTEENSÄ****999 215 000**SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖOpetus- ja
kulttuuri-
ministeriöTERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

LAPE SUOSITUKSIA MAKU- SOTE VALMISTELUUN

- Elämänkaari - johtaminen tukemaan asiakaslähtöisyyttä
 - lasten ja nuorten sote -> maakunta-> kunta
 - työikäisten sote -> maakunta
 - ikäihmisten sote -> maakunta
- SOTE - viestintä, ohjaus ja sitä tukeva tiedontuotanto tukemaan elämänkaarijohtamista sekä maakunta-kunta- Si-Sote - kumppanuutta
 - kustannusten seuranta (JHS luokitukset)
 - hyvinvointi ym. mittarit (KUVA -TPA)
 - HYTE indikaattorit (kunta, maakunta)
 - Hyvinvointiraportointi (maakunta/kunta)
 - Soten arviointi

MIKÄ ON LASTEN JA NUORTEN PALVELUKOKEMUS ja LAATUKÄSITYS?

- Hyvä työllistymisen palvelu
- Hyvä koulu
- Hyvä sairaala
- Hyvä lastensuojelu
- Hyvä kuntoutus
- Hyvä oppilashuolto
- Hyvä väkivallan ehkäisytyö

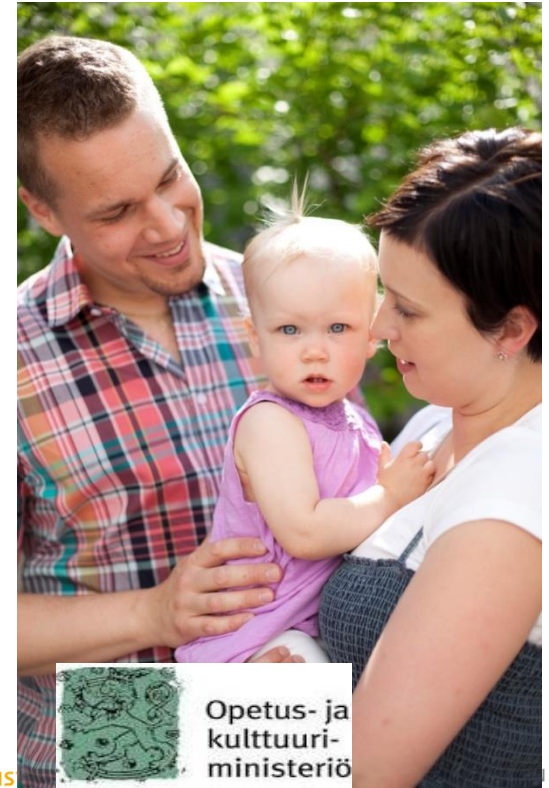

Kenen arvioimana?
Kenen kriteerein?

Ammattilaisen

Vanhemman

Lapsen ja nuoren

● Eri taustoista tulevien nuorten ääni kuuluviin

- Monimuotoisuus (kaikki mukana, monia kanavia ja tapoja) – koulun ja oppilaitosten rooli!
- Tarvitaan maakunnan strateginen linjaus
- Aikuisten ja nuorten vuoropuhelu sekä aikuisten asennevalmennus
- Yhteys päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen niin maakunta- kuin kuntatasollakin
- Palautteen antaminen lapsille ja nuorille
- Osallisuuden tunne kaikille

= > 😊 hyvinvointia kaikille

NUORTEN
ÄÄNI ESIIN

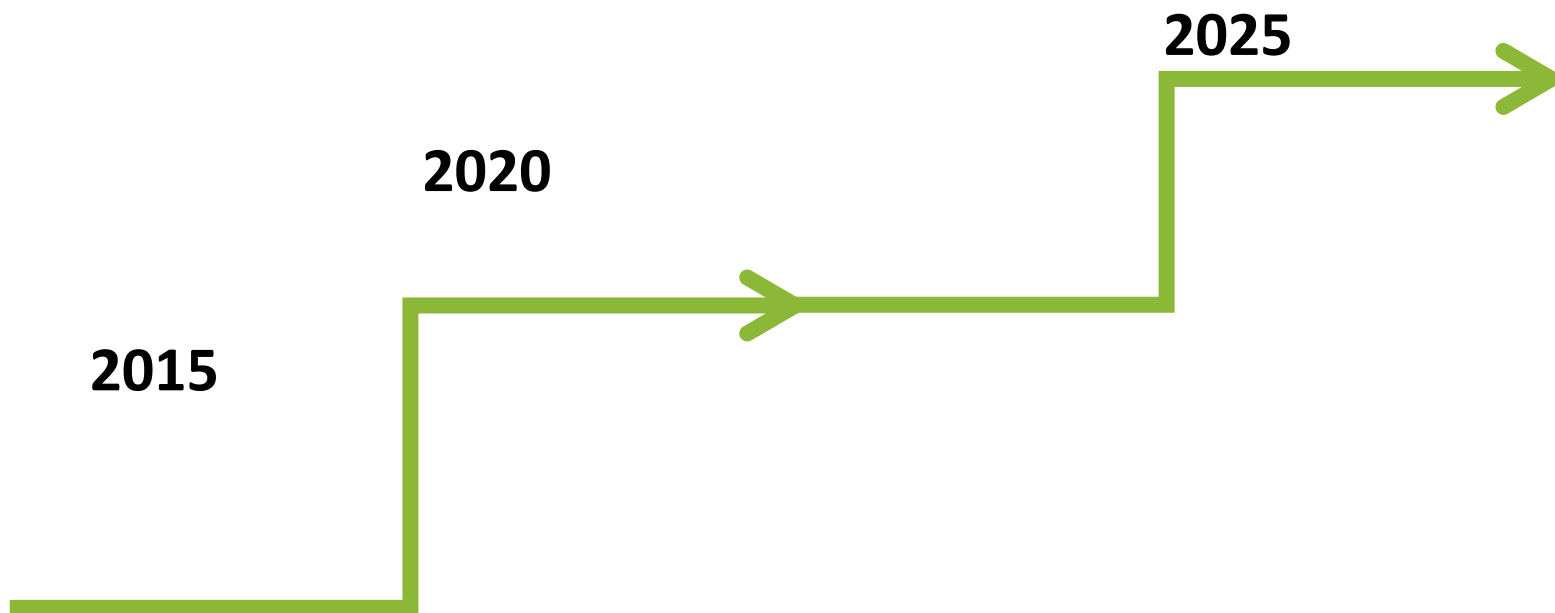
Miten LAPE -muutosta saadaan aikaan?

- Lainsäädännöllä?
- (Uusilla) määrärahoilla?
- Koulutuksella, valmennuksella
 - Uudella asenteella
 - Verkostojohtamisella
 - Osaamisen uudistamisella
- Yhteiskehittämisellä ja –oppimisella
- Vaikuttavalla viestinnällä
- Yhteistyössä ja kumppanuuksin; HUOM! OKM ja STM molemmat ohjaavat
- LAPE ohjaa, kouluttaa, verkostoi, innovoi ja juurruttaa toimintamallit uuden maakunnan ja kunnan toimintaympäristöön.

LAPE= PYSYVÄÄ MUUTOSTA

Sivistyksen ja soten
kuntien ja maakuntien
yksityisen julkisen, järjestöjen ja seurakuntien
KUMPPANUUDELLA

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten
ja perheiden hyvää arkea

LAPE

Hankejohtaja, LAPE ohjausryhmän
puheenjohtaja (STM),

VTL, YTT (h.c)

Maria Kaisa Aula

mariakaisa.aula@stm.fi

@AulaMK

#lapemuutos